

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn, N. Y. 11213
493-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקוויי
ברוקלין, נ. י.

By the Grace of G-d
24th of Tammuz, 5739
Brooklyn, N. Y.

Dr. Yonoson Yitzchok Adler
1528 East-West Highway
Silver Spring, Md. 20910

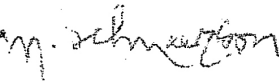
Greeting and Blessing:

This is to acknowledge receipt of your letter of the 20th of Tammuz, and many thanks for the good news it contained, including the opportunity to purchase a house as you describe in your letter. According to your description, the house seems suitable for you and your ~~wife~~, as well as being in a suitable neighborhood, especially being within walking distance of a Synagogue.

May G-d grant that your purchase of the house should be in a happy and auspicious hour, and that the change should be a change for good and blessing.

In view of the subject matter of this letter, it is sent to you ahead of turn.

With blessing,

The letter above was received on Tisha b'Av, 5739, after almost 10 years of childless marriage and was followed within the year by the birth the first of our K"AH four children.

The fifth line, which was typed "[the] house seems suitable for you and your wife, . . .", was corrected by the Rebbe's holy hand to read "[the] house seems suitable for you and your family, . . ."

בס"ד. ברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א לאנ"ש שיחיו שברכו אותו לרגל יובל החמישים לנשואי כ"ק אדמו"ר שליט"א - י"ד כסלו ה'תשל"ט, אחרי תפלת מנחה.

עם זאל מקויים ווערן (ווי גערעדט נעכטן¹ בארוכה) דער כל המברך מתברך², בברכהו של הקב"ה, פון דעם אויבערשטן אליין, וואס ברכתו איז איין און אפן וואס "תוספתו מרובה על העיקר"³, און ס'זאל אראפקומען למטה מעשרה טפחים, ובקרוב ממש, און הערן בשורות טובות איש מרעהו. (כשאמאל לכ"ק אדמו"ר שליט"א שנמצאים כאן כמה מאלו שהיו בעת החחונה - אמר:) זאלן זיי זוכה זיין צו זיין צום יובל הששים. ז

www.shmais.com

- 1) בהתוועדות ד' י"ד כסלו. (2) סוטה לח, ב. ירושלמי הובא בחוד"ה ואברכה - הולין מט, א. (3) בר פס"א, ד. (4) א"ת ע"ז אצל ר' אהרן אהרן ד' נקדיט טע אה אברה, ע"ג (ר"ט) "אמנה" ז' ת' א"ה "ד' י' וט' ופ' וז' - ע"ה ע"ה. ז' י' ה' וז' א' וז' א' ע"ה ע"ה (ט' י') וז' א' וז' א' וז' א' ע"ה ע"ה. א"ת א"ת (ע"ה ע"ה) א"ת א"ת

* * *

הגהות על ברכת י"ד כסלו ה'תשל"ט – יובל שנה לנישואי הרבי והרבנית הצדקנית

הפלא הכי גדול הספק והשקו"ט בנהנ"ל – כאחורי שהוא וזוגי וני לאחורי ששינו דעתם ותנאיהם כמה פעמים, וסו"ס 1) **מרצונם הטוב** (ב) **תבעו** שיהי' ב... וכל השקו"ט היתה: כמה אלפים על המחותן לתת וכ"ו וכ"ו.

[והנה גם בלאה"כ – מנהג ישראל **מאז** שהחתונה במקום הכלה תי' [ובפרט בנדו"ד שקשוה"ת היו במקום החתן שי']. ועוד כמה טעמים כו"ן] אלא – שבנדו"ד **אין מקום בכלל לדון בכ"ז** – לאחרי שהוסכם מהורי החתן ואבי הכלה, והעיקר – בהסכמתם לאח"ז של החו"כ (שסו"ס הם **העיקר** בנישואין) **שמקום החתונה ב...**, וכן **הוקבע** בהסכמת הנ"ל זמנה. **ואין לשנות בכ"ז**.

[ובכלל נשואין לבנין עדי עד ועניניהם – ה"ז ענין עדי עד, ואינו ענין כלל לשינוים, און שפ"לן זיך מיט אַ זאך שהעיקר בו שיהי' **במז"ט**, דבר שאין אתנו יודע עד מה, און וואס ווייניגער מען מישט זיך אין דעם – איז בעסער פאר אלעמען. ובפרט בענינים שכבר הוחלט.

[במש"כ אודות הוריו שי' – ידוע פתגם אדה"ז אַז מיט אַן עצה שלאגט מען זיך ניט אַן (היסעו, או כו"ן) אבל ברור אשר, ח"ו, לנגוע מטעם זה בהחלטת כולם האמורה, ובפרט שכותב שאמו תי' זקוקה לרפואה].

אָדגיש עוה"פ – שלא יערבו את החו"כ בכל השקו"ט – וגם זוגי תי' לא תערבם בכ"ז – והטעם מובן. ואף שבעבר בקשתי זה ולא הועלתי, לצערי. ובכ"ז מחובתי להזהיר עוה"פ.

וכולי האי ואולי.

¹ מענה בנוגע לעניני חתונה.

ניסן ותשרי – מחשבה ודיבור

בשיחת ש"פ שמיני תשל"ו נתבאר בענין הפלוגתא בין רבי אליעזר שס"ל שבתשרי נברא העולם, לרבי יהושע שס"ל שבניסן נבה"ע, שאיתא בכתבי האריז"ל שאין זו מחלוקת במציאות, אלא שניהם אמת, כי, התהוות חיצונית העולמות היתה בתשרי, ופנימיות העולמות בניסן (שלכן מביא ר"א ראי מדשאים ואילנות, שהם חיצונית העולמות, ור"י מביא ראי מבעלי חיים, שהם פנימיות העולמות). ומתאים להמבואר שבניסן היתה ההתהוות במחשבה (פנימיות), ובתשרי – בדיבור (חיצונית).

ושאלו על זה: הרי מבואר בתוס' (ד"ה כמאן מצליגן – ר"ה כז, א) ש"בתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן?"

וציינו למ"ש בלקו"ש ח"ד ע' 1293 שהמבואר בכתבי האריז"ל "עולה בקנה אחד עם פי' התוס'", ולכאורה אינו מובן הכוונה בזה.

ובכן:

הרבי הקיף את הציון ללקו"ש ח"ד, וכתב: "גענומען 12 שנה² עד שנתעוררו על זה³!"

ועל השאלה עצמה – השיב הרבי:

הנקודה בהנ"ל:

בתוס' מבוארים ב' ענינים: (א) (עיקר) החידוש דב' בריאות – במחשבה ובדיבור (וכיון שזהו חידוש, לכן מביא התוס' דוגמא⁴ – ראי על זה שיש בריאה במחשבה ויש בריאה בדיבור), (ב) דתשרי הנ"ל (שבו עלה במחשבה לבראות) קודם לניסן (דפשיטא דמחשבה קודמת לדיבור).

ובמילא, כל מאן דאמר (1) דאדה"ר נברא יחיד ב' ה' (2) דויסו קדם לתשרי – וס"ל ג"כ דלא פליגי במציאות (אף דפליג על התוס' בענין זה) – עכצ"ל דעלה במושבה בניסן ונברא בדיבור בתשרי.

ולדוגמא:

(1) (רובם ככולם) של דרושי חסידות, ספרי קבלה, זח"א לו, א, ובכ"מ בתקו"ז.

(2) תוס' ד"ה לתקופות (ר"ה ח) דלתקופות מנינן (כר' יהושע) מניסן של תוהו (שלפני תשרי).

*

[הרבי גם ציין בפרטיות המקורות בספרי קבלה:

להביאור בכתבי האריז"ל ע"ד הפלוגתא דר"א ור"י שאינה פלוגתא במציאות – ציין הרבי: "שער הכוונות ענין ר"ה דרוש א'. פע"ח שער ר"ה פ"ד".

על הציון לנהר שלום (שנתבאר בשמן ששון על שער הכוונות דרושי ר"ה) – שהעביר הרבי לסיום הביאור שהתהוות חיצונית העולמות היתה בתשרי, ופנימיות העולמות בניסן – הוסיף הרבי לציין: "נדפס בע"ח דפוס ורשא ח"ג לט, ד".

והמשיך: "ובאמת ליעקב (ח, פט) הקשה עליו⁵. ולכאורה י"ל דכמה דרגות בפנימיות וחיצונית (וכבנהר שלום שם⁶), וכהסיום באמת ליעקב שם⁷".

² כי, לקו"ש ח"ד נדפס בשנת תשכ"ד – 12 שנה לפני שנת תשל"ו (שבה נכתב מענה זה).

³ לשאלו מהו פירוש הדברים.

⁴ "ודכוותה אשכחן .. גבי אדם שעלה במחשבה לבראות שנים ולבסוף לא נברא אלא אחד".

מוזכרת משיחת נישואין של אורי ניסן וחנה פריידא שיחיו פלדמן - כ"ח אדר ה'תשס"ט

הרבי גם מציין אודות דברי התוס' שבתשרי עלה במחשבה לבראות ולא נברא עד ניסן - "הובא במג"א ר"ס תקצ"ב"; "הובא בשמן ששון ח"ג קיח, ב. קיט, ג" (שמבאר דברי הנהר שלום הני"ל).
[יש לציין שמענה זה שולב לאח"ז בלקו"ש חט"ז בהערות לע" 4-438].

בס"ד.

נחבאר בשיחת ש"פ שמיני מכתבי האריז"ל (נהר שלום סדר כוונת

ר"ה (עד, ב) נחבאר בשמן ששון על ע"ה ש"מ פני"ד) שר"א האומר

דבתשרי נבה"ע, ור"י האומר דבניסן נברא אינם חולקים במציאות,

כי התהוות היצונית העולמות היתה בחודש תשרי, ולכן מביאה הגמ"ד

(ר"ה יא, א) הוכחה לר"א מבריאת הצומח; והתהוות פנימיות העולמות

היתה בניסן, ולכן מביאה הגמ"ד (שם) הוכחה לר"י מבריאת החי.

ונחבאר שזה מתאים להמבואר דבניסן התהוות היא במחשבה -

שזהו פנימיות, ובתשרי בדיבור - היצונית.

ולא תפנה יתר תאים זה עם החבאר בתוד"ה המאן מצלינן

(ר"ה כז, א) שעלה במחשבה להבראות בתשרי ולא נברא עד ניסן.

ובלקו"ש ח"ד ע" 1293 כתוב ג"כ שביאור הנהר שלום "עולה

בקנה אחד עם פירוש התוס'". ועפ"י הנ"ל אינו מובן הכוונה בזה.

אע"פ ניסן בואנה עג אמומו ע"י!

העולה בה"ק וקמ"ס אדואריוס ל' ענינים (ע"י) הו"ד ב' דרימות - גאולת (אין אדם

בגאולת - ע"י) במסרי ה"ק לופס אינסן (בבטאטא גא' גופת) (גדול).

ובא"א ל' ע"י אדואריוס נעלה בק"ה - א"ל ג"כ גא' ע"י, בא ציאות - (אין צ"ע ע' הקום יע"ן ה"א)

(ב) צינים ג"כ א"ש"י } א"ל ג"כ גא' דניסן

ונקד"ה ג"כ א"ש"י.

ואדואריוס (אדואריוס) (ב"ק) דג"ה

הסיפורים (ב"א, ג"א, א"א)

וב"ע קמ"ע

(ב) גאולת אמומו (ב"ה) א"ל ג"כ א"ש"י (ב"ה) א"ל ג"כ א"ש"י

⁵ על מ"ש בנהר שלום, שר"א איירי בחיצוניות העולמות, ולכן הביא ראיי מדשאים ואילנות, ור"י מיירי בפנימיות העולמות, ולכן הביא ראיי מבעלי חיים שהם פנימיות העולם - הקשה באמת ליעקב, מדברי רז"ל שהבעלי חיים (אדם ובהמה) הם ג"כ בחיצוניות, ודוקא הנפשות הם בפנימיות.

⁶ בנוגע לבריאת לתיקון חיצוניות דחיצוניות עד לפנימיות דפנימיות.

⁷ ושם: "שוב ראיתי מ"ש רז"ל .. דבני אדם הם בפנימיות, וכאן כתב שהם בחיצוניות".

עפר בבית המקדש

בשיחת ש"פ חוקת-בלק תשל"ו, נתבאר מ"ש במשנה (אבות פ"ה מ"ה) ע"ד הנס ש"לא הזיק נחש ועקרב בירושלים", ולא שאר חיות, שבנוגע לשאר חיות אפשר להזהר שלא יזיקו, ואין צורך בנס, משא"כ בנוגע לנחש ועקרב שנמצאים באדמה. ואף שאפשר לכסות את האדמה ברצפה – הרי: (א) בביהמ"ק הי' אמה על אמה עפר מגולה בשביל עפר סוטה, (ב) כיון שאסור שיהי' דבר חוצץ בין רגלי הכהנים לרצפה, הוצרכו הכהנים לילך על האדמה, ולכן הוצרך להיות נס שלא יזיק נחש ועקרב, ומביהמ"ק נמשך גם בכל ירושלים כו'.

ושאלו על זה: (א) הרי האמה על אמה בשביל עפר סוטה היתה מכוסה בטבלא של שיש, (ב) כל רצפת העזרה היתה מכוסה באבני שיש?

והשיב הרבי – לאחר ההקדמה שיש כאן "ערבוב כו"כ ענינים (כי נדבר בנקודות)":

בנגלה – בבית המקדש הי' צריך להיות עפר: (א) עפר דסוטה (ואף שהי' מכוסה בטבלא, הי' צריך לפותחה מפעם לפעם בשביל ליטול העפר (כלשון המשנה⁸: "ונוטל עפר כו"כ"), ומעולם לא הי' נחש ועקרב – שיזיק – תחתה), (ב) עפר דשיתין (שהיו חלולין עד התהום¹⁰), אבן שתי שבקדש הקדשים (דמונח על עפר – כנראה במוחש) ועליו ארון מונח (רמב"ם הל' ביהב"ח רפ"ד. ובכ"מ), (ג) מערות ומחילין שהי' צ"ל תחתיו מפני הטומאה¹¹.

ומדלא נתפרש להיפך, י"ל דהאוטם (וי' אמות דהיכל¹²) הי' עפר (וכהלי במפרשים – עפרורית).

ולא עוד אלא דעיקר הקדושה (דהרצפה) הי' דוקא בהעפר, שזהו הענין דאבן שנעקרה חוצצת (לעפר שהוא) תחתה (זבחים כד, א). וכדמוכרח מהסוגיא שם דדוד קידש הרצפה, וכיון שעדיין לא נבנה ביהמ"ק, קידש דוד את העפר – שדה שחרשו אותה¹³ – וזוהי קדושת הרצפה דבנין שלמה, ועכצ"ל, שעיקר הקדושה דהרצפה הי' דוקא בהעפר (אלא שרצפת האבן אינה חוצצת (כל זמן שהאבן לא נעקרה ממקומה, כי (האבן) המחובר לקרקע – חשיב קרקע).

והנה, אי אפשר שבמשך כל הזמן לא נעקרה אבן כו"כ פעמים ונתגלה העפר, וזהו הנס, שבכל זאת לא הזיק נחש ועקרב.

ויש להוסיף בחשיבות ענין העפר בביהמ"ק ע"פ פנימיות הענינים: במשכן הי' (לא רצפת אבנים אלא) קרקע (עפר), ומקדש איקרי משכן¹⁴ – ומתאים להא דדוד קידש עפר.

*

בלשון הרמב"ם בהל' ביהב"ח פ"א (שהעתיקו המניחים) "ומרצפין את כל העזרה באבנים יקרות":

(א) הרבי מדגיש תיבת "העזרה", ומוסיף ומעתיק את המשך דברי הרמב"ם בפ"ד: "ההיכל כו' אטום כו'", וכותב: "צ"ע בהיכל" (אם גם ההיכל הי' מרוצף, או רק העזרה).

(ב) הרבי מעיר על מ"ש הרמב"ם "ומרצפין את כל העזרה באבנים יקרות": "בבנין שלמה – בארזים מצופים זהב¹⁵. ואכ"מ".

⁸ סוטה טו, ב.

⁹ תיבות אלו "ונוטל עפר כו"כ" – הוסיף הרבי בלשון המשנה שנעתק בשאלת המניחים.

¹⁰ סוכה מט, א.

¹¹ רמב"ם הל' פרה אדומה פ"ב ה"ז.

¹² ראה רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ד ה"ג: "ההיכל .. בנו גובה שש אמות אטום כו"כ".

¹³ לכאורה כוונת רבינו למ"ש (ירמ"י כו, יח. מיכה ג, יב) "ציון שדה תחרש", והיינו, שגם לאחר שנחרב ביהמ"ק נשארה

הקדושה שקידש דוד את העפר.

¹⁴ עירובין ב, א.

¹⁵ מלכים-א ו, טו (ובפרש"י), ל.

מזכרת משימחת נישואין של אורי ניסן וחנה פריידא שיחיו פלדמן - כ"ח אדר ה'תשס"ט

[בסוף העמוד יש גם מענה על שאלת המניחים בנוגע לפירוש רש"י שנתבאר בהתוועדות הנ"ל].

בס"ד.

בפרקי אבות (פ"ה מ"ה) נתבאר מדוע נאמר רק "ולא הזיק נחש ועקרב בירושלים" ולא שאר חיות - כי בנוגע לשאר החיות אפשר להזהר שלא יזיקו, וע"כ לא צ"ל ע"ז נס, וע"ד הכל בידי שמים חוץ מציננים פחים (כתובות ל, א), כי אפשר להזהר מזה, משא"כ נחש ועקרב הנמצאים באדמה.

ולכסות את האדמה ברצפה וכו' א"א, כי: א) בביהמ"ק הי' אמה על אמה עפר מגולה בשביל סוטה, ב) בשעת העבודה אסור להיות דבר אצטצא החוצץ בין רגלי הכהנים לרצפה (זבחים כד, א), וא"כ הלכו על האדמה, וע"כ הי' צ"ל הנס שלא הזיק נחש ועקרב.

וזה פעל גם בנוגע לכל ירושלים שלא הזיק נחש ועקרב, כי ~~בנוגע~~ ^{בירושלים} לכל ירושלים לא היו מכסים רצפת הבתים באבנים, מאחר שאסור להשתחוות על רצפת אבנים, כמ"ש (בהר כו, א) "ואבן משכית לא התנו בארצכם גו'".

ולא הפסנו:

א) במשנה (סוטה פ"ג, ב) "מקום הי' שם אמה על אמה וטבלא של שיש וטבעת היתה קבועה בה", וא"כ אמה על אמה זו היתה מכוסה בטבלא של שיש?

ב) צאצא ברש"י שם: "ולהגביה מבין הרצפה שהיא כולה באבני שיש", ועד"ז צא בפרש"י (שבת יט, סע"ב): "שהכהנים מתחממין שם במדורת אש הנסקת חמיד מפני שמהלכים יחפים על רצפת שיש בעזרה", ועד"ז ברמב"ם (הל' ביהב"ח פ"א ה"י): "ומרצפין את כל אצטצא העזרה באבנים יקרות", וא"כ היתה כל הרצפה מכוסה באבני שיש? - ב"ע דה"פ - ודענן אהם - דמלכוס אלו ציון נהר, ואלפי.

ב. בפרש"י עדיין לא נתבאר מ"ש אצטצא ~~העזרה~~ "וזהו ובגריים לא יתחשב", פי' א"כ ה"ל פ"א איתום ~~ב"ע דה"פ~~ (ב"ע דה"פ) וי"א.

(Handwritten notes in Hebrew, including a large signature and various annotations. The signature appears to be "אורי ניסן פלדמן".)

רבי יהודה ורבי שמעון – מי קודם

בשיחת ש"פ אמור תשלי"ז, שאל הרבי בנוגע לסדר המאמרים במשנה בפרקי אבות (פ"ד מ"ג) "רבי יהודה אומר הוי זהיר בתלמוד כו', רבי שמעון אומר שלשה כתרים הן כו"י – מדוע מאמרו של ר"י קודם למאמרו של ר"ש.

ולפי זכרון המניחים היתה השאלה, שבדרך כלל נזכר ר"ש לפני ר"י, ולמה כאן הסדר הוא להיפך.

ועל זה שאלו, שכמעט בכל המקומות שנחלקו ר"י ור"ש, נזכר ר"י לפני ר"ש, וא"כ, מהי שאלת הרבי.

והשיב הרבי:

ונאמר בקיצור¹⁶. ולהרחיב קצת עכ"פ:

...¹⁷ דלכאורה איפכא מסתברא (שמאמרו של ר"ש הוצרך לבוא קודם למאמרו של ר"י), כי, תוכן מאמר רשב"י קרוב למאמר דמשנה י"ב (שהרי מאמרו של ר"ש הוא בענין כתר שם טוב, וענין זה בא ע"י ההנהגה לכבד את כו' (י"ה) כבוד תלמידך חביב כו' וכבוד חברך כו"י) שבמשנה י"ב – שע"י נעשה לו "שם טוב", דכל המכבד מכובד¹⁸), ותוכן מאמר דרבי יהודה קרוב למשנה י"ד (שהרי מאמרו של ר"י הוא "הוי זהיר בתלמוד", וענין זה נעשה ע"י ש"חבריך יקיימוה כו"י שבמשנה י"ד).

ואף דמצינו בכ"מ ר"י קודם לר"ש – הרי זה מפני שרבי יהודה הוא "ראש המדברים בכל מקום" (שבת לג, ב),

נועפ"ז מתורץ מה שבמקומות אחדים ר"ש קודם – מפני שהי' לפני העובדה דשבת שם: "אמאי קרי לי ראש המדברים בכל מקום, דיתבי רבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון .. ונשמעו (דבריהם) למלכות, אמרו, יהודה שעילה (את המלכות, באמרו, "כמה נאין מעשיהן כו"י) יתעלה" (להיות ראש המדברים – רש"י).

וכבר הקשו אמ"ש הרמב"ם בזקדמות פיה"מ בסופה, שרשב"י הי' בדור לאחרי דורו דר"י¹⁹. ועוד יש להוסיף על קושייתם – דעפ"ז קשה מה שבכ"מ הוקדם ר"ש לר"י, אם נאמר שהי' לאחרין]

אבל, ענין זה (שר"י צריך להיות קודם לר"ש, בגלל היותו "ראש המדברים") שייך רק כשדיבורם במסיבה אחת (ואולי גם בענין אחד ממש) – שאז צ"ל רבי יהודה ראש כו', אבל בנדו"ד (במשנתנו, שהובא מאמר של ר"י ומאמר של ר"ש) – אין כאן מסיבה כלל ולא דיבור בענין אחד, ולכן אין צורך להקדים את ר"י לר"ש.

ומצד תוכן המאמרים – הרי אדרבה: כיון שתוכן מאמר רשב"י קרוב למאמר דמשנה י"ב, ותוכן מאמר דרבי יהודה קרוב למשנה י"ד (כנ"ל), הי' מתאים להקדים את מאמרו של ר"ש למאמרו של ר"י.

¹⁶ כלומר: המדובר בהתוועדות – נאמר בקיצור, ולכן לא הובנו הדברים.
¹⁷ ג' הנקודות (... מורים על התחלת הענין בהשיחה: מדוע סדר המשנה הוא שר"י קודם לר"ש – דלכאורה איפכא

מסתברא.

¹⁸ שם מ"ו.

¹⁹ ראה יוחסין – הובא בסדר הדורות ערך ר' יהודה ב"ר אלעאי בסופו.

העבים מביאים אותם לירושלים

במאמר ד"ה והי' מידי חודש בחדשו תשל"ז, בנוגע למארו"ל ש"העבים באים וטוענים אותם ומביאים אותם לירושלים כו", אמר הרבי, שהעילוי הוא שאפילו לפני כניסת השבת, בימות החול, כבר יהיו בירושלים.

ושאלו על זה, שמהשקו"ט במפרשי המדרש אם יש תחומין למעלה מעשרה, משמע שמפרשים כוונת המדרש שהעננים יביאום בשבת?

והשיב הרבי:

עכ"פ בקיצור עדהני"ל. ובהקדם:

המאמר רו"ל הני"ל – לעת עתה מצאתיו: בפס"ר פרי' שבת ור"ח, ילי"ש ישע"י רמז תקג, שם בסופו, ילי"ש תהלים רמז תשמא, ס' הרוקח סרכ"ט. ובכמה שינוים מזה לזה – ראה שם. וכנראה אבוהן דכולהי – פס"ר הני"ל.

ומהצ"ע בפס"ר: א"ר יהושע בן לוי כו' אמר להם (הקב"ה לבני"ל), בני, בעוה"ז כמה פעמים הייתם עולים בשנה, לא ג' פעמים בשנה, כשיגיע הקץ כו' כל חודש וחודש ובכל שבת כו', כמש"נ והי' מדי חודש בחדשו ומדי שבת בשבתו. ד"א והי' מדי חודש בחדשו, והאיך אפשר שיבוא כו' בכל חודש ובכל שבת, א"ר לוי כו' העבים באין וטוענין אותם ומביאין אותם לירושלים והם מתפללים שם בבוקר כו'. ד"א והי' מדי כו' והעבים טוענין אותם בהשכמה ומביאין אותם לירושלים והם מתפללים שם בבוקר והן טוענין אותם לבתיהם ומחזירים לירושלים כו' למנחה.

ולתרץ ולבאר חילוקי הדעות בזה (ד"א כו' ד"א כו', נוסף על דעת ריב"ל), וכן לתרץ קושית המפרשים, דלכמה דעות יש תחומין למעלה מעשרה (עירובין מה, סע"ב. טושו"ע ושו"ע אדה"ז חאו"ח רסת"ד), וא"כ, איך יביאום העבים בשבת? – י"ל דמתוך ריב"ל וכו' וזה פליגי ה"א:

למ"ד דיש תחומין למעלה מעשרה ואי אפשר שיבואו בשבת – באים מבערב שבת, ולדעה זו, החילוק דלעת"ל ועתה (בעוה"ז) הוא רק במספר הפעמים שבאים לירושלים, שבעוה"ז היו באים ג' פעמים בשנה, ולעת"ל יבואו בכל חודש ובכל שבת (כפשטות לשון ריב"ל וכו'), ועוד זאת – שבעוה"ז, גם בליל (א') דיו"ט היו בירושלים, ועד"ז לעת"ל בשבת ור"ח, כיון שבאים מבערב.

ועפ"ז שלדעתו בהכרח²⁰ לומר שהעננים יביאום בע"ש, ולפי"ז העילוי (דלעת"ל) הוא שאפילו בימות החול, לפני כניסת השבת, כבר יהיו בירושלים.

ועוד ועיקר – למד"א שבאים בבוקר שבת, הרי ישנם כו"כ הלכות חדשות ומסובכות בזה – מצד חילוקי זמני התחלת הש"ק במקום שבו הי' בתחלתו לגבי המשך שלו. ועאכו"כ למד"א שבין בוקר ומנחה הולכים וחוזרים, הרי זה מסובך עוד יותר. ובזה פליגי המד"א – אם יש הכרח בזה כו'.

משא"כ – באם תמצוי לומר שבערב שבת ור"ח באו, לא מתעוררת כל השקו"ט הני"ל. ואכ"מ.

²⁰ תיבות אלו "בהכרח .. בירושלים" – הקיף הרבי משאלת המניחים.

אהרן ומשה או משה ואהרן

בשיחת מוצאי ש"פ וארא תשל"ט, בהביאור בפירוש רש"י על הפסוק (וארא ו, כו) "הוא אהרן ומשה"²¹, "אלו שהוזכרו למעלה שילדה יוכבד לעמרם, הוא אהרן ומשה אשר אמר ה' (להם הוציאו את בניי מארץ מצרים) וכו'" – העירו המניחים, שעדיין לא נתבאר מדוע גבי "הוציאו את בניי מארץ מצרים" נאמר "הוא אהרן ומשה" (אהרן קודם), ואילו גבי "הם המדברים אל פרעה" נאמר "הוא משה ואהרן" (משה קודם), דלכאורה הי' צ"ל להיפך, כי בנוגע להציאה ממצרים הי' משה העיקר, ואילו בנוגע להדיבור לפרעה הי' אהרן העיקר, כיון שמשה הי' כבד פה (כקושיית התורה תמימה).

והשיב הרבי, שענין זה לא נתבאר בהתוועדות – "כי נתבאר בפרש"י עצמו": "הוא אהרן ומשה" – אשר ילדה²² – שאהרן קדם (ולכן נאמר "הוא אהרן ומשה").

והרבי מוסיף לבאר מ"ש "הם המדברים אל פרעה .. הוא משה ואהרן" (משה קודם):

ישאלו את הלומד "חתת" – ויבארם, דפשוטו של מקרא במ"ש "באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה" (לעיל ה, א) – שבבואם אל פרעה לדבר עמו הי' תחילה משה ואח"כ אהרן.

וגם לאחר טענות משה בפרשתנו – לאחרי שלא שמעו גו' – נשתנה רק שהקב"ה צירף לו את אהרן (פרש"י דלעיל ו, יג²³), וגם אז, הסדר הוא: "אתה תדבר (פעם אחת כל שליחות ושליחות כפי ששמעת מפיו) ו(ואח"כ) אהרן אחיך (ימליצנו ויטעימנו באזני פרעה)" (פרש"י ז, ב).

[על שאלת המניחים אם הכוונה לתירוץ של התו"ת, שמשה ואהרן היו ראויים שניהם להיות עיקרים בשני המעשים, אלא שכך סידר הקב"ה, לזה המעשה ולזה הדיבור – העיר הרבי:

"היכן הרמז על זה בפירוש רש"י?!!"]

www.shmais.com

²¹ נדפס בלקו"ש חט"ז ע' 58 ואילך.

²² כדברי רש"י: "הוא אהרן ומשה", "אלו שהוזכרו למעלה שילדה יוכבד לעמרם".

²³ ושם: "לפי שאמר משה ואני ערל שפתים, צירף לו הקב"ה את אהרן להיות לו לפה ולמליץ".

נתקשה משה במעשה המנורה

בשיחת ש"פ תרומה תשמ"ג, נתבאר הדיוק בפירוש רש"י (תרומה כה, מ) "נתקשה משה במעשה המנורה עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש", שגם לאחר שהקב"ה הראה **תבנית** המנורה (כמו תבנית כל כלי המשכן), נתקשה משה איך לעשותה בריבוי הפרטים דקנים גביעים כפתורים ופרחים, ומחתיכה אחת ע"י הקשה בקורנס.

ושאלו על זה: בנוגע לקושי שבמעשה המנורה – מה הועיל שהראהו מנורה של אש? וממ"נ: תבנית המנורה – ראה כבר עם כלי המשכן, ובנוגע לעשי – לא הועילה גם ראיית מנורה של אש, והי' צורך שתהי' "נעשית מאליי"? ובכן:

במספר (1) מתייחס הרבי לנוסח השאלה "מה הועיל שהראהו מנורה של אש" – ומעיר: "רש"י כותב בפשטות שזה מועיל, והוא²⁴ כותב בפשטות שזה אי אפשר שיועיל?!".

ומוסיף לבאר איך מועילה ראיית מנורה של אש:

"לדוגמא: בן ה' רואה באור (אש) הנר נהורא אוכמא, לבן, וכו'. – באם תמצי לומר דבהמנורה של אש היו הגביעים וכו' כאו"א בגוון משונה, ה"ז מקיל בהבנת עשייתה (מעשה רב): בחוטי מכשיר הרדיא²⁵ וכיו"ב – כשצריכים להיות חוטים רבים, משנים צבעיהם).

במספר (2) כותב הרבי על עצם השאלה: "ה"ז בכל אופן קושיא בפ"ע ואין לזה שייכות כלל להשיחה (וכמש"כ כל מפרשי רש"י), וכבר דובר בזה בהתוועדות דשנים שעברו"²⁶.

ומוסיף: "לשיטתו²⁷ – קלאץ קושיא הו"ל להקשות: כיון שנעשית מאלי' – הרי דוקא תבנית המנורה לא הו"ל להראות כלל, ומעיקרא מאי קא סבר?!".

והרבי מסביר:

www.shmais.com

כשהראה לו הקב"ה מנורה של אש – "הבין יותר אבל לא עד כדי כך שיוכל לעשותה בכל פרטיי".

ומוסיף: "ישאלו בן ה' ויודיעם אשר רבות פעמים המלמד מתרץ קושיא, ובפעם הא' אינו תופס, ואז המלמד מוסיף ביאור ולפעמים זה מספיק. ולפעמים גם ההוספה ועוד הוספה ועוד הוספה כו' – אינו תופס ונשאר בקושיא".

²⁴ השואל.

²⁵ יש לציין, שברשימת הביאור בפרש"י ע"פ מענה זה, מחק הרבי את התיבות "מכשיר הרדיא", וכתב במקומם: "מכשירים שונים ומכונות".

²⁶ כנראה הכוונה לשיחת ש"פ תרומה תשמ"א.

²⁷ של השואל.

בס"ד.

בענין מ"ש רש"י (כה, מ) "שנתקשה משה במעשה המנורה, עד שהראה לו הקב"ה מנורה של אש", אף שמפורש לעיל (כה, ט) שהקב"ה הראה למשה "את תבנית כל כליו" (לא רק המנורה) - נתבאר בשיחה, שהדיוק ברש"י הוא "שנתקשה משה במעשה המנורה", ועל זה לא הועיל מה שהראה לו תבנית (כל כלי המשכן, כולל תבנית) המנורה - כי עדיין התקשה איך לעשותה מחתיכה אחת ע"י הקשה בקורנס (פרש"י כה, לא) בתבנית כזה עם קנים גביעים כפתורים ופרחים וכו'.

לכאורה: עשה מכיון שמשה נתקשה במעשה המנורה - מה הועיל על זה שהראהו

מנורה של אש? ומכיון שבהתחלת הענין (כה, לא) פירש רש"י שהמנורה

נעשתה מאלי, "לפי שהי' משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה השלך את הככר לארץ והיא נעשתה מאלי", א"כ, לאיזה צורך הראה לו מעשה מנורה של אש, וממ"נ: בנוגע

לתבנית המנורה - הרי הראה לו עשה את תבנית כל כלי המשכן, ובנוגע לעשייתה

- הרי גם כשהראה לו מנורה של אש (לא הולכין הדבר לעשייתה, והוצרך שחיה

"נעשית מעשה מאלי"? ואלו הן ה' ויבדוקו אהרן וכו' מעשה האש

אשר עשה, ודבר זה אינו חסר, ואם אמרם אוסיש דגאור ויפסוק

ועד הנחות בלה"ק

Handwritten notes in Hebrew, including a boxed section with a list of items and a large signature at the bottom right.

כד: אטוסי אפייר הרקדיא וכיוד - (העל) חטאים רקים אגנים (פדעיהם)

בס"ד. מצו"ב הביאור בפרש"י כפי שנרשם ע"פ מענה כ"ק אדמו"ר שליט"א.
האם נרשם נכון!

הביאור בפרש"י:

הקושיא דלעיל – מהי ההדגשה שהקב"ה הראה למשה מנורה של אש, הרי את כל כלי המשכן הראה הקב"ה למשה – מתרצה רש"י בתיבה אחת בלבד (ובזה רואים את גודל הדיוק שבדברי רש"י):

"מגיד שנתקשה משה במעשה המנורה כו" – כלומר: הקושי המיוחד שבמנורה (שלא היה לה קב"ה מנורה של אש בהוספה על מה שהראה לו את תבנית המשכן וכל כליו) אינו בנוגע לעצם תבנית המנורה, כי אם בנוגע לעשיית המנורה, דמכיון שהיו בה ריבוי פרטים (קנים, גביעים, כפתורים ופרחים), לכן נתקשה בעשייתה. ובפרט שעשייתה היתה צריכה להיות אופן ד"מקשה" – "מחתיכה אחת", ע"י הקשה בקורנס וכו'.

משא"כ בנוגע לעשיית שאר כלי המשכן – הרי לאחרי שנתפרשו כל פרטי הדברים והראו את תבניתם, אין קושי מיוחד בעשייתם, ולדוגמא: עשיית קרשי המשכן מעצי שטים, וכיו"ב.

ומכיון שבנוגע לעשיית המנורה הי' קושי מיוחד (מצד ריבוי הפרטים שבה וכו') – לכן "הראה לו הקב"ה מנורה של אש" (נוסף על מה שהראה לו תחילה את תבנית כל כלי המשכן), שראוי נוספת זו הקילה בהבנת עשייתה (אלא שבפועל גם זה לא הספיק, כדלקמן).

יש להוסיף בזה: באש – יש כמה גוונים. וכפי שרואה הי"בן חמש (למקרא) שבאור (אש) הנר יש נהורא איכרא, לכן הי' צריך לומר שבמנורה על אש היו כל פרטי המנורה בגוונים שונים, וע"י ריבוי ביותו הונחלת בראיית המנורה של אש – אף שכבר ראה את תבנית כל כלי המשכן והמנורה בכללם – כי (נוסף על מה שראיית דבר בפעם הבי' מוסיפה על הראי' בפעם האי', הרי) ב"מנורה של אש" הי' כל פרט בגוון שונה, ודבר זה מקיל בהבנת עשייתה.

[דוגמא לדבר – מעשה רב: בחוטי מכשיר הרדוא וכיו"ב – כשצ"ל חוטים רבים משנים צבעיהם].

ומשוט שאין סתירה לזה ממ"ש רש"י (כה, לא) "תיעשה המנורה – מאלי, לפי שהי' משה מתקשה בה, אמר לו הקב"ה השלך את הככר לאור והיא נעשית מאלי" – כי בודאי הועילה ראיית "מנורה של אש" להבנת עשייתה, אלא שעדיין לא הבין עד כדי כך שיוכל לעשותה בכל פרטי, ולכן הוצרך שתיעשה מאלי...".

והבן חמש למקרא מבין זאת במשטות – כי רבות פעמים המלמד מתרץ קושיא, ובפעם האי' אינו תופס, ואז המלמד מוסיף ביאור, ולפעמים זה מספיק, ולפעמים גם ההוספה ועוד הוספה ועוד הוספה כו' – אינו תופס ונשאר בקושיא.

(*) ועפ"י יומתק חוספת והדגשת רש"י "הראה לו הקב"ה מנורה של אש – דלא כבהתחלת הענין (ייככל אשר אני מראה אותך גוי") שלא פירש רש"י מאומה.
(**) ראה גם שיחת ש"פ תרומה תשמ"א.

אפי"ר. א.
אזנים
ועצמא

ב"ה.

הננו מו"ל בזה המאמרים שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לאומרים בימי חודש אלול, ה'תשכ"ג.

המאמרים הם: א) שתי תורות מכ"ק מורנו הבעש"ט - עה"פ והי' כי תבוא - שאמרו בש"ק פ' כי תבוא חי אלול חרנ"ב, בגן עדן.⁽¹⁾

ב) תורת כ"ק רבנו הזקן:

1) להבין שרש הפרש בין תורה למצוה.⁽²⁾

2) לך ה' הצדקה.⁽³⁾

3) אנכי אנכי הוא מוחה פשעין חקס"ב.⁽⁴⁾

בשולי הגליון באו איזו הערות ומ"מ מכ"ק אדמו"ר שליט"א.

מערכת „אוצר החסידים”

מוצש"ק כה' אלול ה'תשכ"ג, ברוקלין, נ.י.
שנת המאה וחמשים להסתלקות רבנו הזקן

www.shmais.com

1) נעתקו עפ"י שיחת כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע בליל שמע"צ פרצ"ז, אטחאצק, מרשימה השומעים. נדפסו ג"כ בלוח „היום יום” (חי אלול תש"ג).

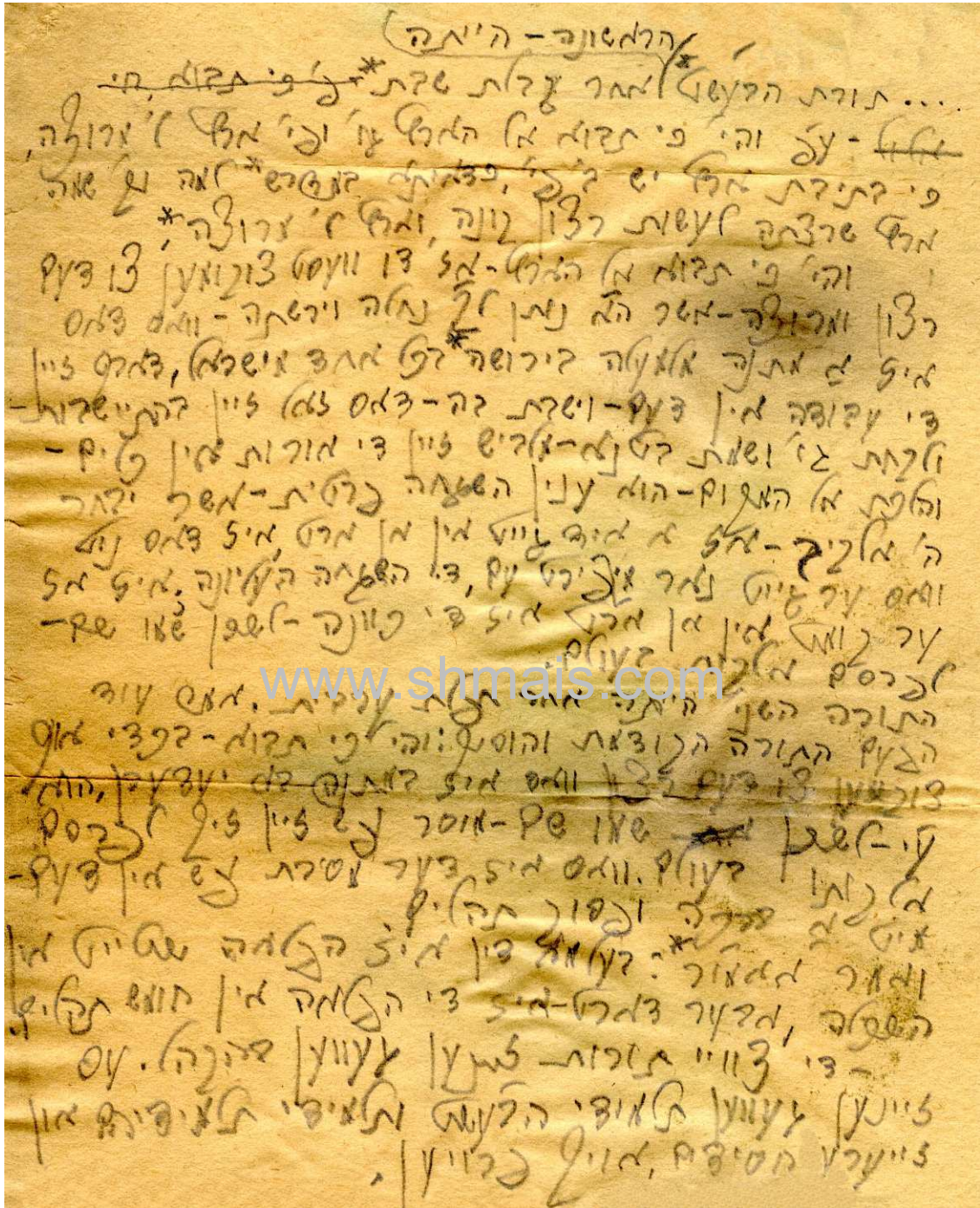
2) נמצא בביכל (כת"י מעתיק) ההחלטה הביכל-ד"ה זה. המאמרים שבו „אולי מאמרי שנת חקס"ג” (כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע).

3) נמצא בם, „מאמרי אדש"ז - אהלה לאזניא” ונדפס (ונתקן) כאן עפ"י השוואה עפ"י כת"י הנמצא בביכל להבין כו' דקלא משיחא-סלונים (כת"י מעתיק). נדפס גם בחור הקדמה ל„סליחות - ע"פ מנהג חב"ד” (ברוקלין, תשכ"ג).

4) נמצא בביכל מאמרי אדה"ז דשנת חקס"ב ורשום עליו בכת"י אדמו"ר הצ"צ

כ"י מו"ח חקס"ב - ז' אדר איתנו (כ"ק אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע) וכתוב בהמשך (ענין) האמרי, צ"ל אדמו"ר מהור"י צ"נ"ע.
שינוי הנוסחאות וההוספות שבכת"י זה, נדפסו בפנים המאמר באותיות איטלקית מוקפות חצאי עיגול. באותם המקומות שהשינוי הוא יותר מתיבה אחת, בא הנוסח הראשון בחצאי ריבוע.

פתח דבר לקונטרס „מאמרי חודש תשרי ה'תשכ"ג”

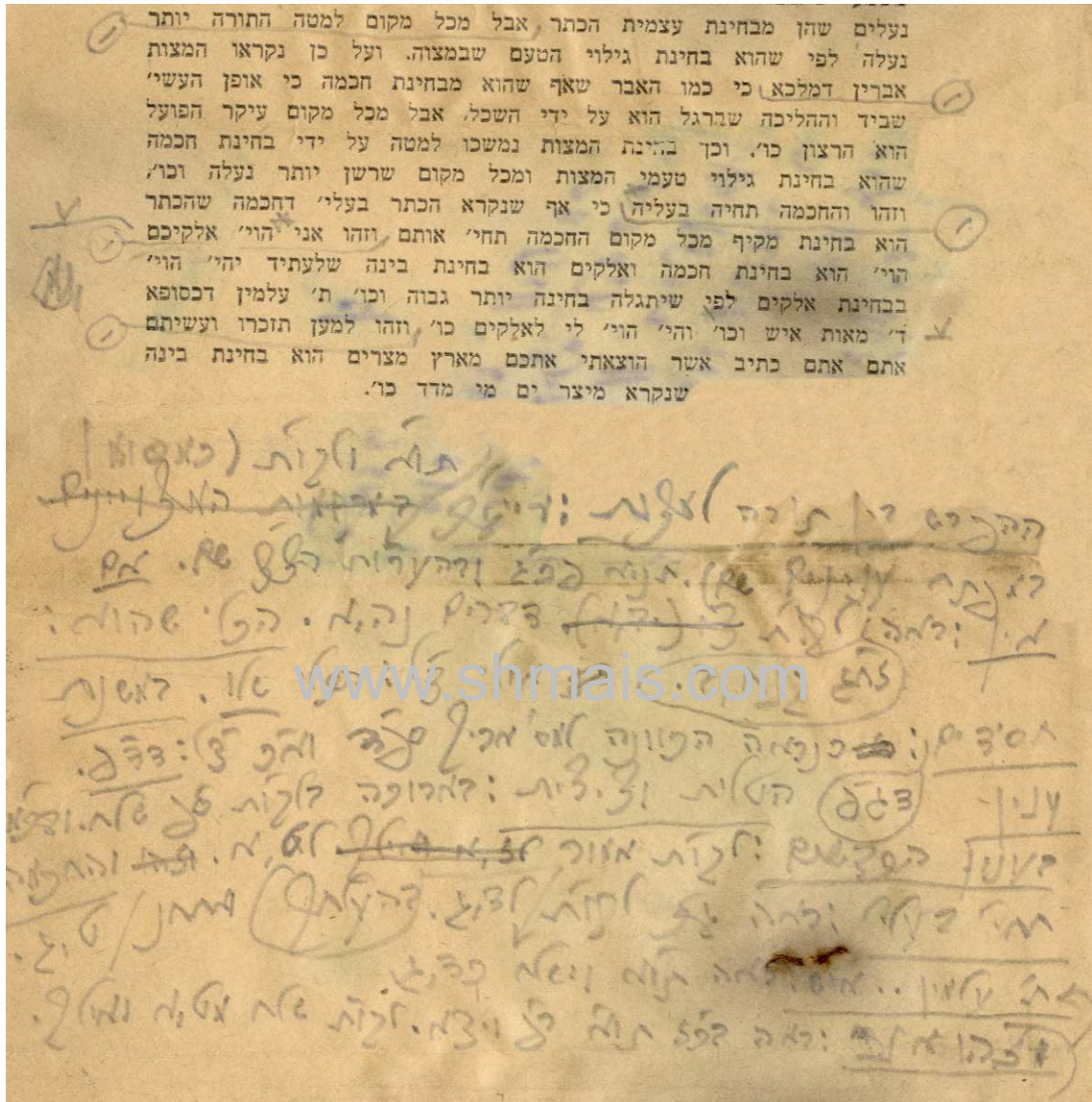

שתי תורות מכ"ק מורנו הבעש"ט - בגוכתי"ק רבינו

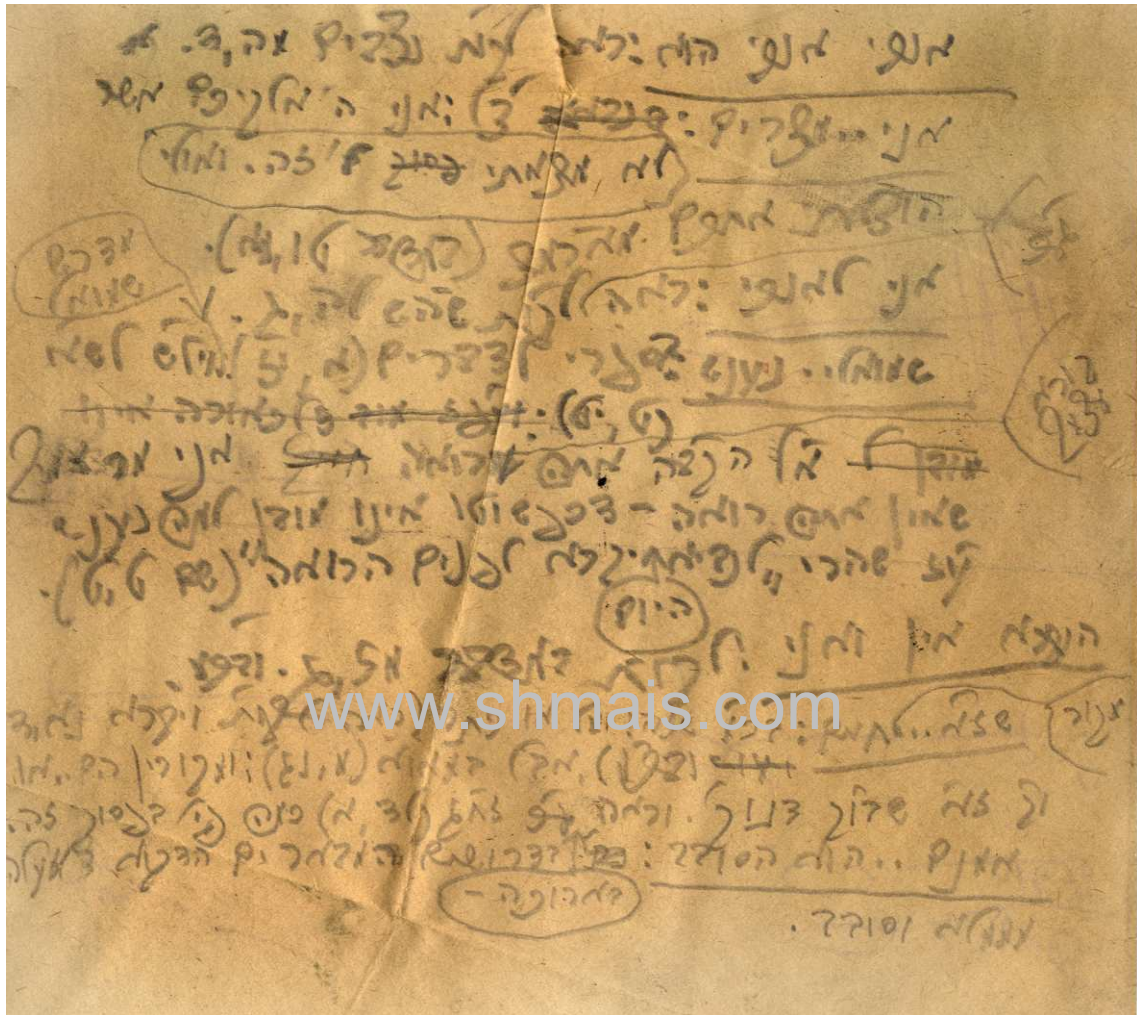
נדפסו בקונטרס „מאמרי חודש אלול ה'תשכ"ג" (ולאח"ז בכתר שם טוב בהוספות)

כבודו אצרכו בראש חודש נישואי עין
האמה הודו אורי לראש יום. ואוסר אביאור
הזמן זמן -
שם יכלו ימים נשואי בעולם בברכה ובעולם
בנין בנדיה עולמי דהנה שנות בעולם ונדיה
אמר יום לזו הערך יורה זמן. המחור יבן
מורח
מכתב הדיעה והרעה אמרו לנו - חנה אורי ה'תשס"ט
שש ויחול.
הזאת שנה וכו' כי תקום ימי אורי תבנה אביאור
דאשר: כל www.shmais.com דה השאר
כחמי (חנה) והרעה דתורה אורי דפה עוב קחור לך
כי פשר (פאנג ויחול) אמנה אמנה אעלה דיכרסה: חנה
די (נר) די (חנה) דעטן אהם קאי סתמי יוכשו. ויחול
דחורה אורי דחורה אורי ויחול יחולן סה. ויחול
מחור: כן אמור אכרסה י.

כ"ח אדר ה'תשס"ט

מראה מקומות למאמר ד"ה להבין שרש ההפרש בין תורה למצוות
 נדפס בקונטרס „מאמרי חודש תשרי ה'תשכ"ג"
 ולאח"כ במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"ב ע' תרחצ ואילך

מראה מקומות למאמר ד"ה אנכי אנכי הוא
נדפס בקונטרס „מאמרי חודש תשרי ה'תשכ"ג"
ולאח"י במאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ס"ע יג ואילך
(המראה מקומות – נדפסו בע' שיג ואילך)

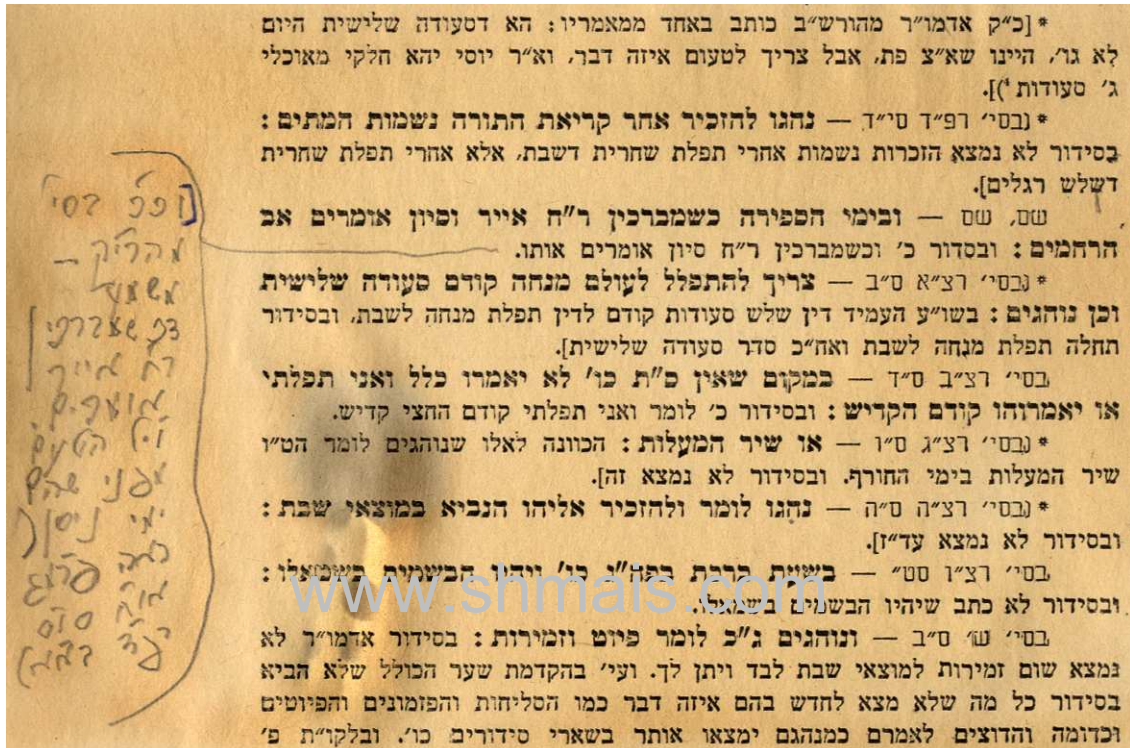
קצת ספר המאמרים תש"ב:

הצעותי אהרונים במעמד הנישואין
הענין ע"ב על יחוד קונה, ודעתי האסרה
עיתת ה' אלו תפס"

- ובהצעות הענין אכילת - כאשר הולצא
מאמרי בשנת שנת ד'קנ"ו וכן אהרונים תש"ב
כ"ע מנחם בן אצמור אי"א אלו סיפור
ע"ב הענין האצמור אצמור אי"א
אברהם וקארל דלגל שנת קנ"ו ואחית
ה' אלו על מדובר ע"ב ה'תש"ב שנת קנ"ו
שיעור א. קנה ופ'
קנה ע"ב

ק) אהרונים מר אהרנס היקר,
ובהצעות הענין - כאשר הולצא
במשך שיעור אלו בהם עיראים ע"ב אלו
אצמור.

חלק מ"פתיח דבר" לספר המאמרים תש"ב - נדפס בסה"מ תש"ב בתחילתו

הגהות רבינו על „פסקי הסידור“ להגרא"ח נאה

נדפסו בהוספות לשולחן ערוך אדמו"ר הזקן [בהוצאת תשכ"ד-תשנ"ח] ח"ב ע' תלט